

Onze bibliotheek in 2019 en verder...

*Bewegen, ontwikkelen,
samenwerken*

STARTNOTITIE

KADERNOTA

BELEIDSPLAN

UITVOERINGSPLAN

RAPPORTAGE

1. INLEIDING

Deze kadernota volgt op de startnotitie die in juni 2018 besluitvormend is voorgelegd aan het college van B&W en informerend is geplaatst op het RIS. Het doel van deze kadernota is het gezamenlijk afstemmen van ambities en ontwikkelrichtingen voor het nieuwe bibliotheekbeleid. Na vaststelling van deze ambities en ontwikkelrichtingen start er een participatietraject in de kernen zodat de kaders verder lokaal ingekleurd kunnen worden. Het streven is om in februari 2019 het beleidsplan ter besluitvorming voor te leggen aan de Gemeenteraad.

Daar aanleiding voor een nieuw beleidsplan is tweeledig. Enerzijds loopt het huidige bibliotheekbeleid 2014-2018 af, anderzijds is de fusie tot bibliotheek Salland-Vechtdal niet tot stand gekomen waardoor bibliotheek Dalfsen-Nieuwleusen zich vanaf september 2017 samen met de gemeente heeft beraden over het verdere verloop en de invulling van de bibliotheekvoorziening in de gemeente Dalfsen.

De nieuwe bibliotheekwet en de maatschappelijke opgaven vragen van de bibliotheek een andere functie. De klassieke bibliotheekvoorziening van informatievoorziening en boeken uitleen verandert naar een bredere maatschappelijk-educatieve functie. Deze verandering brengt voor bibliotheekmedewerkers nieuwe en andere taakvelden met zich mee, die in toenemende mate raakvlak hebben met het sociaal domein. Om te kunnen anticiperen op de maatschappelijke opgaven vanuit een maatschappelijk-educatieve functie is enerzijds versteviging van de huidige bibliotheekorganisatie noodzakelijk en anderzijds versteviging van samenwerking met het lokale veld en/of andere bibliotheken. *“Bewegen, ontwikkelen en samenwerken”* is daarom de ondertitel van het bibliotheekbeleid in de periode 2019 en verder.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden kaders weergegeven die vanuit landelijke en provinciale wet- en regelgeving richting geven aan de lokale invulling van de bibliotheekvoorziening. Hoofdstuk 3 schetst de huidige trends en ontwikkelingen, uitgesplitst in demografische, economische, sociale, technologische en politiek/juridische factoren. In hoofdstuk 4 wordt aangegeven in welke omgeving bibliotheek Dalfsen-Nieuwleusen opereert. Daarbij gaat het enerzijds om de verschillende kernen van de gemeente Dalfsen en anderzijds om de belangrijkste stakeholders op basis van een stakeholderanalyse. In hoofdstuk 5 is te lezen welke missie en visie de bibliotheek de komende beleidsperiode als uitgangspunt neemt. De inhoud van hoofdstuk 6 vormt de kern van deze kadernota. In dit hoofdstuk worden de ambities en ontwikkelrichtingen voor het nieuwe bibliotheekbeleid weergegeven, uitgesplitst in de thema's: iedereen doet mee, jeugd en onderwijs en cultuur. In hoofdstuk 7 worden tot slot de vervolgstappen weergegeven om toe te werken naar een beleidsplan.

*“Whether libraries are situated in small neighborhood buildings or in large ‘cultural multiplexes’, in order to play an active role in society, they mainly have to be visible, go about and launch initiatives together with the people”
(Edwin Mijsbergen)*

“Libraries today are more important than ever. More than just book repositories, libraries can become bulwarks against some of the most crucial challenges of our age: unequal access to education, jobs, and information” (John Palfrey)

2. BESTAANDE KADERS

2.1 Landelijke kaders

Per 1 januari 2015 is de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorziening (Wsob) van kracht. De wet heeft betrekking op lokale bibliotheken, provinciale ondersteuningsinstellingen en de Koninklijke Bibliotheek. In de nieuwe wet wordt beschreven dat een openbare bibliotheekvoorziening een publieke taak heeft die zij voor het algemeen publiek vervult op basis van de waarden: onafhankelijkheid, betrouwbaarheid, toegankelijkheid, pluriformiteit en authenticiteit (Art. 4 Wsob). De wet stelt dat iedere toegankelijke openbare bibliotheekvoorziening, voor de bijdrage aan de persoonlijke ontwikkeling en verbetering van maatschappelijke kansen van het algemene publiek, in ieder geval de volgende functies omvat:

- a. het ter beschikking stellen van kennis en informatie;
- b. bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie;
- c. bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur;
- d. laten kennis maken met kunst en cultuur;
- e. organiseren van ontmoeting en debat (Art. 5 Wsob).

De basisbibliotheek als warenhuis van kennis en informatie

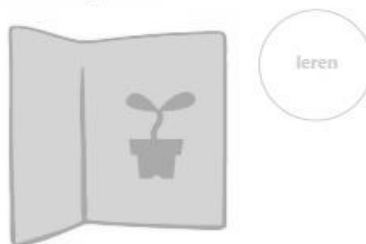
1

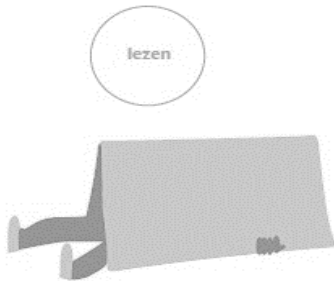
Met haar collectie als basis, biedt de bibliotheek mogelijkheden tot uitlenen en raadplegen van informatie en bemiddeling (persoonlijk en digitaal) tussen aanbieders en vragers van informatie. Hierbij kunnen overheidsinformatie (van, maar ook over de overheid) en informatiepunten op het gebied van bijvoorbeeld jeugd, opvoeding, zorg en gezondheid worden betrokken.

De basisbibliotheek als centrum voor ontwikkeling en educatie

2

De bibliotheek stelt projectcollecties samen (combinaties van leesboeken, informatieve boeken, liedjes, gedichtjes en audiovisuele media rond een specifiek thema), biedt studiemogelijkheid voor scholieren, studenten en autodidacten met bijbehorende voorzieningen, ondersteunt het onderwijs, in de eerste plaats met de mediatheek, maar ook door lessen in informatievaardigheden. De bibliotheek stimuleert ook andere doelgroepen dan scholieren en studenten in het opdoen van informatievaardigheden.

De basisbibliotheek als inspiratiebron van lezen en literatuur

3 De bibliotheek biedt voor jeugd en jongeren van 0 tot 18 jaar een doorlopende leeslijn en een daarop aansluitende collectie. De collectie voor volwassenen sluit aan op het leesgedrag van de lokale bevolking (gedifferentieerd naar doelgroepen en behoeften), biedt een eenvoudige toegang tot de totale collectie van de Nederlandse openbare bibliotheken. Ook minder frequent gevraagde boeken die deel uitmaken van de literaire canon zijn in de collectie aanwezig. Literaire lezingen en voordrachten behoren tot de standaardactiviteiten op het gebied van leesbevordering.

ontmoeting en debat

De basisbibliotheek als podium voor ontmoeting en debat

5 De bibliotheek is een neutrale, objectieve, onpartijdige ontmoetingsplaats, waar alle groepen in de samenleving elkaar kunnen ontmoeten. Zij biedt ruimte als vrijplaats voor lokale initiatieven, voor debat over maatschappelijke thema's, voor voorlichting over complexe onderwerpen en voor discussie over onderwerpen van lokaal, regionaal, landelijk of mondiaal belang.

De basisbibliotheek als encyclopedie van kunst en cultuur

4 De bibliotheek presenteert uitingen van en materialen over intellectuele en artistieke activiteiten. Historische of anderszins belangwekkende collecties worden bewaard en beschikbaar gesteld. De bibliotheek sluit aan op de lokale en provinciale culturele tradities. Door samenwerking met andere culturele instellingen geeft de bibliotheek informatie over de achtergronden van museale presentaties en tentoonstellingen, over muziek- en toneeluitvoeringen.

kunst en cultuur

De bibliotheek verbindt professionele en amateurkunst door lezingen, specifieke collecties bij kunstuitingen en door het bieden van gerichte dienstverlening, zoals programma-informatie en kaartverkoop.

Landelijke digitale bibliotheek/fysieke bibliotheek

In de Wsob staat verder dat lokale bibliotheken, provinciale ondersteuningsinstellingen en de Koninklijke Bibliotheek voor de taken tot het in stand houden van de landelijke digitale bibliotheek, één netwerk van openbare bibliotheekvoorzieningen vormen (Art. 7 Wsob). Dat betekent in de praktijk dat er gebruik gemaakt wordt van een gezamenlijke catalogus van beschikbare werken, de digitale bibliotheek onderdeel is van het interbibliothecaire leenverkeer, collectiebeleid gevoerd wordt overeenkomstig het gezamenlijk collectieplan, er gebruik gemaakt wordt van afgestemde digitale infrastructuur en administratie van leden. Voor de instandhouding van de fysieke bibliotheek stelt de wet geen aanvullende kaders.

Collectiebeleid

Iedere vier jaar wordt door de Koninklijke Bibliotheek een gezamenlijk collectieplan vastgesteld. Het doel hiervan is de bevordering van samenhang tussen de fysieke en digitale collecties in de openbare bibliotheekvoorzieningen (Art. 10 lid Wsob). Het gezamenlijke collectieplan geeft daarmee een kader voor het samenstellen en beheren van de collectie door een lokale bibliotheekvoorziening. Als lokale bibliotheek neem je deel aan het interbibliothecaire leenverkeer. Dit houdt in ieder geval in dat op verzoek van een lokale bibliotheek fysieke werken beschikbaar gesteld worden voor de gebruikers van de bibliotheek. De verspreiding hiervan geschiedt door een provinciale ondersteuningsinstelling, in deze regio is dat Rijnbrink.

Commissie Cohen: van collectie naar connectie

In 2013 is het rapport: *"Bibliotheek van de toekomst, knooppunt voor kennis, contact en cultuur"* (SIOB, 2014) gepresenteerd door de commissie Cohen. In dit rapport wordt een toekomstvisie voor de fysieke bibliotheek anno 2025 geschetst. Het doel van de publicatie is het bieden van houvast voor onder meer gemeenten en politici bij het maken van keuzes voor de toekomst.

Job Cohen: "Ons is gevraagd een antwoord te formuleren op de vraag wat de rol van de bibliotheek over tien jaar zal zijn. Aanvankelijk heerste er bij ons in het licht van de snelle digitale ontwikkelingen enige somberheid over het perspectief van de fysieke bibliotheken, maar al gauw zagen we in dat deze een aantal functies in zich verenigen die zo belangrijk zijn dat ze er over tien jaar ongetwijfeld nog zullen zijn. Vervolgens zijn we met elkaar de trends gaan inventariseren die van invloed zijn of kunnen worden op de bibliotheek. Dat leverde een drietal speerpunten op: het grote belang van de kennissamenleving, het vormen van netwerken en de behoefte bij mensen aan een fysieke plek om samen te komen. Niet alleen een plek om kennis te halen maar ook om kennis te brengen. De fysieke bibliotheek zorgt voor lokale verbinding, niet het minst in kleinere gemeenschappen. De bibliotheek kan de plaatselijke agora (markt) worden, waar de toneel- of schaakclub actief is of waar de wijkarts spreekuur houdt. Daarbij is het de uitdaging je als bibliotheek te onderscheiden van het buurthuis. In de kern zal de positie van de bibliotheek naar ons oordeel niet al te veel veranderen, al wordt connectie belangrijker dan collectie. Internet is rijp en groen door elkaar heen, daarom zal de betekenis van bibliotheek als gids in dat virtuele oerwoud toenemen. Met de kennis die de bibliotheek in huis heeft, zit zij op een knooppunt. Meer dan een miljoen mensen in dit land zijn laaggeletterd. Door het ondersteunen van scholen kunnen bibliotheken veel voor deze groep betekenen".

2.2 Provinciale kaders

Bibliotheek Dalfsen-Nieuwleusen maakt deel uit van het Overijsselse bibliotheeknetwerk dat nauw samenwerkt met de provinciale ondersteuningsinstelling Rijnbrink. In september 2016 is in gezamenlijkheid het nieuwe netwerkplan 2017-2020 ontwikkeld. Dit plan sluit aan bij de landelijke innovatieagenda en bestaat uit 4 strategische lijnen van waaruit de komende jaren verder gewerkt wordt, namelijk: jeugd & onderwijs, participatie & zelfredzaamheid, persoonlijke ontwikkeling, verandering en verbreding van de klassieke bibliotheek.

Jeugd en onderwijs

de bibliotheek van de toekomst:

- stimuleert lezen, bevordert leesplezier en versterkt 21st century skills;
- levert een aantoonbare bijdrage aan taalontwikkeling, leesbevordering en mediawijsheid van kinderen en jongeren;
- draagt bij aan het voorkomen van taalachterstanden en laaggeletterdheid op latere leeftijd;
- creëert een plek waar kinderen en jeugd graag verblijven om kennis op te doen en vaardigheden te ontwikkelen.

Participatie en zelfredzaamheid

de bibliotheek van de toekomst:

- beschikt in iedere vestiging over voor iedereen begrijpelijke informatie over relevantie maatschappelijke en lokale onderwerpen;
- biedt voor inwoners faciliteiten om nieuwe initiatieven te ontplooiën;
- verwijst door, zonder dat mensen zich van het kastje naar de muur voelen gestuurd;
- werkt lokaal en regionaal samen met relevante maatschappelijke organisaties

Persoonlijke ontwikkeling

de bibliotheek van de toekomst:

- biedt voldoende mogelijkheden voor alle inwoners van Overijssel voor hun persoonlijke ontwikkeling;
- heeft in dat kader samenwerkingsafspraken met bestaande en nieuwe partners in haar werkgebied;
- vervult een verwijfsfunctie voor vragen die niet tot haar *core business* behoren en;
- speelt proactief in op vragen vanuit de lokale samenleving.

Verandering en verbreding

de bibliotheek van de toekomst:

- beschikt over een geïmplementeerde HR visie en bijbehorend instrumentarium;
- heeft in haar begroting een vast percentage ruimte vrijgemaakt om jaarlijks in te zetten op nieuwe initiatieven en experimenten;
- kent een organisatievorm die aansluit bij de vernieuwende rol en taak van de bibliotheek

(Netwerk van Overijsselse bibliotheken & Rijnbrink, 2016)

3. TRENDS & ONTWIKKELINGEN

De maatschappij waarin wij leven verandert. Het decor waarin de bibliotheek haar oorspronkelijke functie had verandert daarmee ook. Trends en ontwikkelingen zijn voor de bibliotheek bepalende factoren in de ontwikkeling van een nieuwe toekomstbestendige bibliotheekfunctie.

3.1 Zelfredzaamheid & participatie (sociaal)

Met de decentralisatie van taken rond zorg, jeugd en werk naar de gemeenten, in samenhang met de druk op de overheidsbudgetten, wordt een groter beroep gedaan op de (zelf)redzaamheid van inwoners. Van mensen wordt verwacht dat ze actief participeren, burgerinitiatief staat daarbij steeds hoger in het vaandel. Hoewel er sprake is van een groeiende maatschappelijke betrokkenheid, is er ook sprake van een groeiend isolement. Isolement ontstaat nogal eens als het werk wegvalt en mensen ervaren dat hun (sociale, maatschappelijke) netwerk nauw samenhangt met werk. Het verschil tussen mensen die goed meedraaien en zij die moeite hebben om mee te komen wordt steeds groter, niet in de laatste plaats doordat we meer en meer digitaal communiceren. Toegang tot kennis en een goede beheersing van basisvaardigheden is van groot belang om ook in de toekomst mee te kunnen blijven doen in de continu veranderende maatschappij.

3.2 Basisvaardigheden: taal, digitaal en sociaal

De OECD (2013), definieert geletterdheid als: *“het vermogen om geschreven teksten te begrijpen, te evalueren en te gebruiken, om te participeren in de samenleving, om doelen te bereiken, en om kennis en potentieel te ontwikkelen”*. Volgens het Kabinet vergt deze definitie een verbreding door de toevoeging: *“luisteren, spreken, lezen, schrijven, gecijferdheid en in dat kader het gebruiken van alledaagse technologie om te communiceren en om te gaan met informatie”* (Rijksoverheid, 2011). In de gemeente Dalfsen heeft 15% van de inwoners in de leeftijdscategorie 16-65 jaar moeite met taal en 25% moeite met rekenen. In leeftijdscategorie 65+ heeft 20% van de inwoners moeite met taal en 20% moeite met rekenen (Bron).

Taalvaardigheid vormt de basis voor de ontwikkeling van hogere-ordevaardigheden zoals analytisch denken en probleemoplossend vermogen. Lezen (literatuur) heeft als effect dat verbanden beter gezien en drijfveren van mensen beter begrepen worden. Geletterden vinden gemakkelijker een baan, krijgen een hoger salaris, hebben een betere gezondheid en zijn vaker politiek en maatschappelijk actief (SIOB, 2014, p. 39).

Digitale vaardigheid is belangrijk, de overheden (nationaal, provinciaal en gemeentelijk) communiceren met de burger via de digitale weg. Onze maatschappij is getekstualiseerd, alles hangt van tekst af. Zonder lezen en schrijven kan men niet meedoen; de combinatie van taal en schrift en het kunnen vinden van de relevante informatie op het internet is hiervoor cruciaal.

Sociale vaardigheid wordt bevorderd door het onderdeel zijn van een netwerk. Een netwerk is effectief wanneer het halen en brengen op een gelijkwaardig niveau plaatsvindt. Hiervoor zijn sociale vaardigheden zoals empathie nodig. Een netwerk is waardevol wanneer het fysieke ontmoetingen en interactie combineert met de sociale media (mediawijsheid).

Kortom, deze basisvaardigheden zijn onontbeerlijk om mee te kunnen doen.

3.3 Kennis als productiemiddel (economisch)

Nederland wil zich in de toekomst meer en meer ontwikkelen tot een concurrerende kenniseconomie. Het uitgangspunt daarbij is niet de traditionele kenniseconomie maar de lerende economie. Internationalisering, technologische revoluties, diversiteit, de snelle ‘veroudering’ van kennis en de

verwerking van een veelheid aan kennis vereisen een brede vorming en ontwikkeling van alle burgers (SIOB, 2014, p. 36). Het gaat daarom niet alleen om de productie van nieuwe kennis maar in toenemende mate om het beter gebruiken van bestaande kennis. Kennis bereikt namelijk niet als vanzelf diegenen die er profijt van kunnen hebben. Toegang hebben tot informatie en in staat zijn de weg te vinden naar de juiste, relevante, informatie is belangrijk.

3.4 Afbrokkende leescultuur (sociaal)

Al enkele jaren neemt het aantal leden van de bibliotheek van Dalfsen-Nieuwleusen af. Waar het ledenaantal in 2012 nog 8.629 bedroeg, bedraagt het ledenaantal in 2017 7.342 leden. Het lezen verandert door de digitale invloed. Het gaat sneller, het gaat om scannen en skimmen. Verdiept (lineair) lezen wordt minder.

Daarnaast verandert de rol en daarmee de toegevoegde waarde van de bibliotheek. Uit onderzoek van de Stichting Bibliotheekwerk blijkt dat er meer behoefte is aan leesconsulenten / begeleiders, mediacoaches en projectleiders en –medewerkers. De rol van klantenservicemedewerker, bibliotheekmedewerker, secretariaatsmedewerker en teamleider wordt minder belangrijk. Dit is een landelijke trend die past bij de veranderende rol van de bibliotheek. De trend is ook van toepassing op Dalfsen.

Lezen, leesvaardigheid, is iets wat wij in ons leven creëren, wij worden er niet mee geboren. Via de smartphone lezen jongeren meer dan ooit. We hebben lang zonder boeken gedaan (uitvinding boekdrukkunst in de 16^e eeuw), nu zijn we er afhankelijk van. Lezen is belangrijk, het betekent steeds beter kunnen onthouden, een betoog kunnen begrijpen, kennis van vroeger gebruiken voor situaties van het hier en nu. De middelen om te lezen zijn in deze tijd gevarieerder: smartphone gebruik en appjes zijn net zo goed geschreven en gelezen teksten, zij het met gebruik van een meer beperkt idioom. Jongeren hebben behoefte aan kennis en zijn nieuwsgierig (zoals alle jongeren voor hen), ze gebruiken andere middelen dan ouderen. Denk aan hiphop, beelddagboeken, audioboeken et cetera. Het is de opgave hierbij aan te sluiten en naast boeken andere vormen te introduceren zoals films, muziek, games, delen van ervaringen op social media, vlogs, debatsessies, cultuuruitingen et cetera.

3.5 De bibliotheek in transitie

De bibliotheek zit midden in een transitie veroorzaakt door de sociaal – economische ontwikkelingen. De commissie Cohen wees er in 2014 als eerste op. De functionaris van de toekomst, de community librarian, is al dichtbij. En de bibliotheek mag, sterker nog moet, dit aanzetten wil de maatschappelijk – educatieve rol vorm en inhoud krijgen. De transitie vindt ook plaats met de uitstroom van oudere medewerkers (43% van de bibliotheekmedewerkers is tussen de 55 en 64 jaar, deze trend is in Dalfsen nog beter zichtbaar) en de instroom van jongere medewerkers. CAOP suggereert in een recent uitgebracht rapport dat het slim is een dubbelslag te maken: de ouderen de gelegenheid bieden stapsgewijs af te bouwen en jongeren stimuleren in de branche te komen werken.

In relatie tot het bovenstaande, te weten het belang van de basisvaardigheden en de transitie binnen de bibliotheek, is het cruciaal om lezen (in allerlei uitingsvormen en in verbinding met alle basisvaardigheden) leuk, interessant en plezierig te maken vanuit de opvatting dat jongeren via andere (social media) vormen lezen. En dat de focus van de bibliotheek ook op jongeren moet liggen.

Jelle Jolles, neuropsycholoog aan de VU, zegt het als volgt: *“Een kind dat niet graag leest, zal minder leeservaring opdoen, daardoor minder begrip hebben van wat het leest, en daarmee weer minder lol in het lezen, waardoor het minder leest: een vicieuze cirkel. Investeren in leesplezier is verschrikkelijk belangrijk”.*

3.6 21ste eeuwse vaardigheden (synthese van taal, digitaal en sociaal)

Samenwerken, communiceren, computational thinking en mediawijsheid zijn, onder andere, bij uitstek vaardigheden die via de maatschappelijke educatieve rol (community library) in de gemeenschap van Dalfsen versterkt en verstevigd kunnen worden. Vaardigheden die voor iedereen, zonder uitzondering, belangrijk zijn. Voor onze jongeren die evenzeer moeite hebben met het bereiken van de digitale overheid als voor ouderen, het maakt niet uit. Het verstevigen van deze vaardigheden maken een mens weerbaar. De digitale vaardigheden zijn essentieel om de juiste informatie te kunnen vinden en toepassen. Alles hangt hier met elkaar samen; in onze wereld is EQ van groot belang en misschien wel belangrijker dan IQ.

3.7 De kernen van Dalfsen

Een belangrijk fenomeen in Nederland is vergrijzing, niet alleen in de bibliotheek maar ook in onze kernen. De bibliotheek vervult een belangrijke rol, samen met de Kulturhusen en andere plaatselijke belangenverenigingen, om de leefbaarheid van de kernen te stimuleren. Het is een fysieke ontmoetingsplek of plein (de agora uit het rapport van Job Cohen). Een plek van en voor en door bewoners. Elke kern heeft een specifieke eigenheid. Daarbij aansluiten en vanuit die eigenheid en de daarmee samenhangende vragen en behoeften een gezamenlijk programma samenstellen vergroot de kracht van handelen. Een duidelijke opdracht aan de bibliotheek.

4. MISSIE & VISIE

4.1 Missie (waarom zijn we er)

Onze missie is om, voor iedereen en voor elk niveau, toegang te verschaffen tot en de kennis te vergroten van de (basis) vaardigheden. We zijn een (fysieke) plaats waar een innovatieve sfeer en aanpak heerst en nieuwsgierigheid tot leren en ontdekken gestimuleerd wordt.

4.2 Visie (wat)

Onze visie (belofte) is om dat te realiseren door de verbindende schakel te zijn tussen mensen en (behoefte aan) kennis en informatie, door te organiseren en te faciliteren.

4.3 Strategie (hoe)

Onze strategische rol is voorwaardenscheppend en faciliterend. Wij organiseren mogelijkheden waardoor mensen beter toegang hebben tot voor hen relevante kennis. Wij zijn faciliterend en daarmee betrokken bij het effectief uitvoeren van die mogelijkheden.

Onze medewerkers en vrijwilligers zijn actief betrokken bij het beleid en de uitvoering van het beleid. Wij doen dat vanuit de opvatting dat de kracht van de bibliotheek ligt bij de mensen die er werken (medewerkers en vrijwilligers). Die kracht actief aanspreken bevordert dat onze mensen gaan handelen. Uit handelen ontstaan resultaten die op hun beurt weer input zijn voor de kracht.

5. AMBITIES EN ONTWIKKELRICHTINGEN

De landelijke en provinciale kaders zijn gedeeltelijk bepalend voor de lokale inkleuring van de ambities en ontwikkelrichtingen van bibliotheek Dalfsen-Nieuwleusen. Op basis van deze kaders, de trends en ontwikkelingen in de maatschappij, de stakeholders en missie & visie kiest bibliotheek Dalfsen-Nieuwleusen voor de thema's 'Iedereen doet mee', 'Jeugd en onderwijs' en 'Cultuur'. De uitgangspunten zijn:

- Iedereen doet mee, het creëren van een marktplein (agora) waar iedere inwoner van Dalfsen zich welkom weet. Om kennis en informatie te vergaren, lezen en literatuur dichtbij te hebben, ontwikkeling en educatie te bevorderen, een plek voor ontmoeting en debat evenals voor kunst en cultuur.
Binnen het marktplein is een Infopunt, een fysieke balie met een mogelijkheid tot een digitale verwijzing naar de welzijnspartners. Dit Infopunt wordt samen met SAAM en andere welzijnspartners bestuurd en geleid.
- Jeugd en onderwijs. Een sterke verbinding met scholen vanuit de 21^e eeuwse vaardigheden. Het introduceren van andere, fysieke, digitale en sociale, middelen om de nieuwsgierigheid van jongeren te prikkelen, het leren te bevorderen en het bieden van een plek om te ontdekken en uit te proberen (basisvaardigheden versterken)
- Cultuur. :

Cultuur en cultuuruitingen actief bevorderen en inzetten bij de bovengenoemde thema's. Cultuur kent andere vormen (o.a. poëzie, dans, zang, kunst en

kunstuitingen) die goed ingezet kunnen worden om participatie en basisvaardigheden te bevorderen en om educatief in te zetten bij het thema jeugd en onderwijs.

- Samen met de cultuur makelaar, de Kulturhusen en andere partijen in de kernen een bijdrage leveren aan de samenhang van een cultureel programma.
- Het Cultureel Café Dalfsen is sinds 2016 onderdeel van de bibliotheek en biedt een professioneel palet aan kunstuitingen. Samen wordt dit een sterk verband.

6. OMGEVING

De context waarin bibliotheek Dalfsen-Nieuwleusen actief is bestaat naast de interne organisatie uit de externe omgeving. In het beleidsplan wordt een stakeholderanalyse opgenomen zodat duidelijk wordt wat de motivatie, invloed en belangen van de stakeholders zijn. Op basis van de thema's liggen de volgende strategische partners voor de hand:

Overheid

De gemeente is de subsidieverstrekker en samenwerkingspartner. De transformatie notitie 'Dichter bij de kern' vormt daarbij een belangrijk vertrekpunt. De bibliotheek vervult in toenemende mate een rol in het centraal zetten van de vraag van inwoners, het creëren van sociale nabijheid, het samenwerken tussen organisaties en het verbinden van de domeinen participatie, jeugd en Wmo.

Onderwijs

Het onderwijs (vve, basisonderwijs, voortgezet onderwijs, studenten/stagiaires) en de bibliotheek richten zich steeds meer de ontwikkeling van 21^e eeuwse vaardigheden. De vaardigheid geletterdheid bestaat uit vier vaardigheden waarbij de bibliotheek een 'leading' rol heeft. De vve locaties, basisscholen en het Agnietencollege vormen voor de bibliotheek belangrijke stakeholders voor de doorontwikkeling van de bibliotheek op school, scoor een boek, leesconsulenten en medialabs.

Welzijnspartners

Met SAAM Welzijn wordt gewerkt aan de totstandkoming van de infopunten. SAAM Welzijn is voor de bibliotheek een belangrijke stakeholder omdat SAAM Welzijn en de bibliotheek Dalfsen-Nieuwleusen in elk kulturhus de belangrijkste partners zijn met een inhoudelijke rol. Hoewel SAAM Welzijn en de bibliotheek Dalfsen-Nieuwleusen zich beide richten op een maatschappelijke taak, bestaat het onderscheid tussen SAAM en de bibliotheek uit het feit dat SAAM zich richt op toeleiding (preventie kant, zichtbaar zijn in kernen) met een zorggerichte aanpak; bibliotheek Dalfsen-Nieuwleusen zich richt op een maatschappelijk/educatieve functie met een voorwaardenscheppende en faciliterende aanpak.

Kulturhusen

Het aantrekken van de relaties met de besturen en beheerders van de Kulturhusen biedt openingen om in gezamenlijkheid activiteiten op te zetten. De rol van de bibliotheek, als een van de belangrijkste gebruikers van het Kulturhus, is om het debat aan te zwengelen, in eerste instantie intern, en vanuit samenwerking met alle gebruikers en bestuur en beheer stappen te zetten richting een Kulturhus wat functioneert voor en door bewoners.

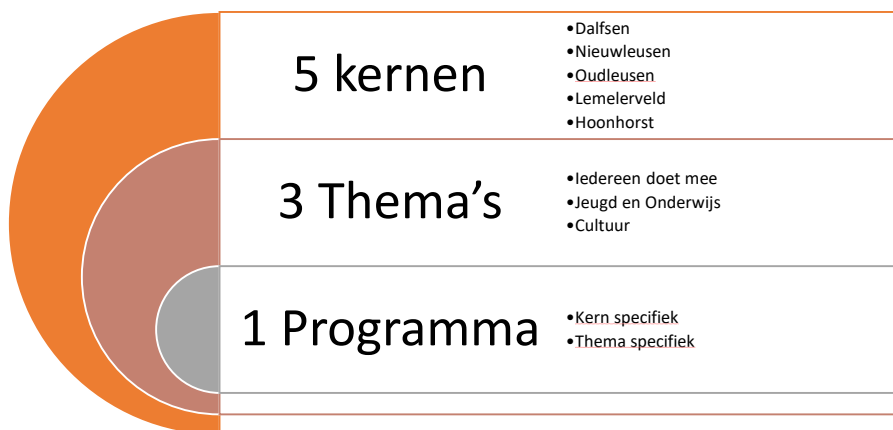
Bibliotheken

Voor het delen van kennis en best practices wordt aansluiting gezocht met andere bibliotheken in het land, bijvoorbeeld de stadskamer in Zwolle. Bibliotheek Dalfsen-Nieuwleusen is daarnaast afhankelijk van de provinciale ondersteuningsorganisatie Rijnbrink en de Koninklijke Bibliotheek. Uit de landelijke en provinciale kaders wordt duidelijk dat de KB en Rijnbrink op inhoud als proces een taak vervullen. De overige bibliotheken in Nederland, Rijnbrink en de Koninklijke Bibliotheek zijn daardoor eveneens belangrijke partners.

Met opmerkingen [ML1]: Stukje toelichting

7. ORGANISATIE INBEDDING

Om de veranderambitie naar een maatschappelijke- educatieve rol haalbaar en realistisch te maken, is het noodzakelijk dat de interne organisatie effectief functioneert. Om dat te bewerkstelligen worden de organisatievorm en de werkwijzen en procedures van bibliotheek Dalfsen-Nieuwleusen anders ingericht.

7-1 Organisatievorm

De organisatievorm dient aangepast te worden om de belofte aan de omgeving (gebruikers en stakeholders), verwoord in de visie, waar te kunnen maken. Zonder een goede interne organisatie kan er extern geen duidelijke en heldere positie tot stand komen (inside – out & outside – in scenario). De thema's vormen het primair proces van de bibliotheek, de inrichting van de organisatie dient te bestaan uit een kleine, flexibele "schil" van bedrijfsvoeringactiviteiten, noodzakelijk voor de continuïteit. Personeelsbeleid en financieel beleid vormen de essentie van de bedrijfsvoeringactiviteiten.

Per thema wordt een team geformeerd van bibliotheek medewerkers die met elkaar het plan voor het thema concreetiseren (thema specifiek). Vervolgens wordt in elke kern (Dalfsen, Nieuwleusen, Lemelerveld, Oudleusen en Hoonhorst) een kern specifiek plan gemaakt waarin de drie thema's centraal staan. De kern en thema specifieke plannen vormen samen het programma dat als uitgangspunt geldt voor het uitvoeringsplan welke in februari 2019 ter besluitvorming aan het college wordt voorgelegd. Medewerkers en vrijwilligers worden onderdeel van een thema wat een link heeft met het programma (thema en kern).

7-2 Werkwijzen en procedures

De procedures van de bibliotheek organisatie zijn gericht op de collectie (en de instandhouding ervan), het uitleenen en alle acties rondom boeken en het runnen van de 'klassieke' bibliotheek. De werkwijzen en procedures worden in de loop van 2018 ingericht om het werken vanuit de drie thema's te ondersteunen, om informatie over activiteiten voor iedereen toegankelijk te maken en om checks & balances te organiseren. Heldere en up to date informatie welke digitaal is geborgd en toegankelijk voor medewerkers en vrijwilligers is essentieel.

Elk thema wordt vervolgens ingericht volgens procedures die in het beleidsplan nader gespecificeerd worden.

In hoofdlijnen als volgt:

1. Aanwijzen van een verantwoordelijke voor realisatie en sturing binnen het team
2. Uitwerking van de inzet, kwaliteit en kwantiteit van medewerkers binnen het team
3. Uitwerking van de inzet, kwaliteit en kwantiteit van vrijwilligers binnen het team
4. Budget (begroting en verantwoording) per thema
5. Bepalen van ondersteuningsbehoefte per team (ICT, website, marketing, opleiding, bijscholing, training)

Door deze manier van inrichten wordt het vrijwilligersbeleid van bibliotheek Dalfsen-Nieuwleusen aangepast. Vrijwilligers worden niet meer aangenomen als 'vrijwilliger bibliotheek', maar vanuit specifiek opgestelde functieprofielen (denk aan 'vrijwilliger fablab', of 'vrijwilliger infoplein').

7.3 Relatie met de kernen

Vanaf september 2018 zullen alle kernen bezocht worden om het gesprek aan te gaan over de toegevoegde waarde van de bibliotheek voor de diverse kernen. Elke kern is anders en het specifieke zal uiteraard prioriteit hebben in de ontmoetingen en gesprekken. De vragen / behoeften worden opgehaald. Samen met de gemeente zal de aanpak per kern onderbouwd worden met kengetallen en feitelijke informatie. Aan het eind van 2018 is er dan een beter beeld over rol (vorm en inhoud) van de bibliotheek.

8. PROCESVERVOLG

<i>Kadernota</i> Missie, visie, ambitie/ trends en ontwikkelingen/kaders, thema's	Sept. 2018
<i>Participatietraject in kernen</i> Brainstorm/discussieavonden in alle kernen over verder invulling van kaders	Okt. 2018
<i>Beleidsplan</i> Op basis van input uit kernen formulering van: beleidsdoelen/beleidseffecten/indicatoren/toekomstvisie/prestatieafspraken/financiën als uitwerking op de vastgestelde kaders	Febr. 2019
<i>Uitvoeringsplan</i> Activiteitenplan kern en thema specifiek	Mei 2019
<i>Voortgangsrapportage</i> Financiële verantwoording/ rapportage in indicatoren/verantwoording van doelen en effecten	Mei 2020

LITERATUUR

Cloïn, M., A. van den broek, R. van den Dool, J. de Haan, J. de Hart, P. van Houwelingen, A. Tiessen-Raaphorst, N. Sonck en Jan Spit (2013). *Met het oog op de tijd*. Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau.

Deursen, A.J.A.M. van & Dijk, J. van (2012). *Tendrapport internetgebruik 2012. Een Nederlands en Europees perspectief*. Enschede: Universiteit Twente.

Gillebaard, H. & A. VanKan. (2013). *De digitale (zelf)redzaamheid van de burger: ondersteuning bij de Digitale Overheid 2017*. Utrecht: Dialogic. In opdracht van: ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Netwerk van Overijsselse bibliotheken & Rijnbrink. (2016). *Netwerkplan 2017-2020 Overijsselse Bibliotheken. 'De vernieuwende Bibliotheek: het netwerk versterkt!'*. Geraadpleegd op 6 juni 2018, van: <https://www.overijsselsebibliotheken.nl/overzicht-provinciale.../netwerkplan-2017-2020>

Organization for Economic Co-operation and Development (OECD). (2013). *Skills Outlook 2013: First Results from the Survey of Adult Skills*. OECD Publishing.

Rijksoverheid. (2011). *Actieplan Laaggeletterdheid 2012-2015 'Geletterdheid in Nederland'*. Ontwerpwet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen + memorie van toelichting.

Sectorinstituut Openbare Bibliotheken. (2014). *Bibliotheek van de toekomst. Knooppunt voor kennis, contact en cultuur*. Geraadpleegd op 6 juni 2018, van: https://www.kb.nl/sites/default/files/siob_boek_1-5_22_01_0.pdf

Voorwinden, R. (2016). *Nieuw model 21^e -eeuwse vaardigheden*. Opgehaald op 14 juni 2018, van: <https://www.kennisnet.nl/artikel/nieuw-model-21e-eeuwse-vaardigheden/>.